WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
info@wwf.fi
wwf.fi • panda.org

Eduskunnan suuren valiokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan julkinen kuuleminen 2.4.2025

Viite: E 6/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta

Asia: WWF Suomen kirjallinen asiantuntijalausunto

WWF Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua asiakokonaisuudesta ja esittää seuraavaa:

WWF katsoo, että komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta pitää sisällään monia tärkeitä ja kannatettavia asioita. Ruokaturvan takaaminen ja turvallisen ja korkealaatuisen ruoan varmistaminen eurooppalaisille ovat erittäin tärkeitä tavoitteita nyt ja tulevaisuudessa. Ruoantuotannon pitäminen kilpailukykyisenä on tärkeää myös maataloudesta aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi. WWF pitää tärkeänä, että maatalousalan vetovoimaa nuorille ja uusille yrittäjille lisätään. WWF kannattaa myös, että tukea ohjataan viljelijöille, jotka tarvitsevat sitä eniten, erityisesti luonnonhaitta-alueille ja nuorille ja uusille viljelijöille. WWF pitää tärkeänä, että innovatiivisia menetelmiä ja tuotannon kehittämistä tuetaan tulevaisuudessa. WWF katsoo, että ruoantuotanto tulee suunnata sinne, missä se on tehokkainta ja ympäristötoimet sinne, missä niiden vaikuttavuus on suurinta. WWF kannattaa myös, että tuet ohjataan aktiivisen ruoantuotantoon, mutta pitää tärkeänä, että samalla tuotetaan ekosysteemipalveluita ja luontoarvoja. Esimerkiksi luonnonlaidunnukseen nykyinen tukijärjestelmä sopii paikoin huonosti ja lammastalouden tilanne on huolestuttava. WWF ehdottaa, että päätuotantosuuntia voitaisiin tulevaisuudessa lisätä siten, että ekosysteemipalvelut ja ympäristönhoito voisivat olla omia tuotantosuuntiaan.

WWF pitää tärkeänä, että Suomi jakaa visiossa esitetyn näkemyksen, jonka mukaan ympäristöllisesti kestävä tuotanto luo tuotantomahdollisuuksia yksityissektorin rahoitukseen julkisen tuen lisäksi. **WWF pitää kuitenkin huolestuttavana, että tiedonannossa ei esitetä kunnianhimoisempia ympäristötavoitteita. WWF katsoo, että komission aie suunnata tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa siten, että sääntelyä ja ehtoja vähennetään ja kannustimia lisätään pitää sisällään ympäristön kannalta suuria riskejä**. Komission tiedonannosta jää epäselväksi, mitä ehdollisuusjärjestelmän yksinkertaistaminen ja kannustimien lisääminen tarkalleen ottaen tarkoittaa. **WWF korostaa kuitenkin, että ehdollisuusjärjestelmään sisältyvät toimenpiteet ovat maataloudesta aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi keskeisiä erityisesti niiden laaja-alaisuuden takia, minkä vuoksi niiden tulisi olla jatkossakin viljelijätukien ehtona.**

WWF katsoo, että tukea ei tulisi kohdentaa enemmän eläintuotantoon. Tästä poikkeuksena on niiden karjatilojen entistä parempi tukeminen, jotka harjoittavat perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten hoitoa laiduntamalla. Luonnonlaidunlihan tuotanto on tärkeä tapa edistää luonnon monimuotoisuutta, ja olemassa olevat tuotantoeläimet on tärkeää saada aiempaa enemmän laiduntamaan. **Pinta-alan, jolla luonnonlaidunlihaa tuotetaan, tulee kasvaa selvästi nykyisestä.** Luottamuksen rakentumista kuluttajien suuntaan tukee sertifiointi, joka laajentunee lähivuosina.

Näemme, että perinnebiotooppien hoidossa ehtojen vähentämisellä ja kannustimien lisäämisellä on paikkansa siten, että laidunnus tai muut hoito voidaan järjestää tarkoituksenmukaisesti ja myös eri hoitomuotoja sekä hoidon suorittavia tahoja yhdistellen. **Tuleva rahoitusjärjestelmä tulee rakentaa niin, että perinnebiotooppien hoidossa pääpaino on alueiden ekologisissa arvoissa ja niiden lisäämisessä. Hoidettujen perinnebiotooppien määrän tulee kasvaa kansallisten tavoitteiden mukaisesti.**

Komission tiedonannossa mainitaan säiden ääri-ilmiöiden vaarantavan osaltaan sektorin elinvoiman ja todetaan, että tuleva Euroopan ilmastosopeutumissuunnitelma sekä vesiresilienssistrategia tukevat jäsenvaltioita varautumisessa ja suunnittelussa tuleviin ilmasto-oloihin. Tiedonannossa esitetään, että tuleva yhteinen maatalouspolitiikka tukee kohdennetummalla tavalla toimenpiteitä ja investointeja, jotka muuttavat maataloussektorin resilientimmäksi muuttuvissa oloissa. WWF korostaa, että nousevat lämpötilat, säiden ääri-ilmiöt, muuttuvat sademäärät, monimuotoisuuden romahtaminen, saastuminen ja vieraslajit vähentävät satoja ja lisäävät riskejä viljelijöiden pitkän aikavälin kyvylle tuottaa ruokaa.

WWF katsoo, että tiedonannossa olisi paljon vahvemmin tullut korostaa veden merkitystä maatalouden ja ruoantuotannon tulevaisuudessa ja että tämä on vision selvä puute. Viime vuosina Euroopassa on koettu lukuisia säiden ääri-ilmiöistä aiheutuvia katastrofeja, jotka ovat vaatineet ihmishenkiä ja kurittaneet maataloutta. Ilmastonmuutos on jo lisännyt leutojen ja sateisten talvien määrää Suomessakin ja tulvivat peltoalueet aiheuttavat suurta vesistökuormaa, mutta ovat myös haitallisia maataloudelle vieden ravinteita mennessään ja tiivistämällä peltojen maaperän rakennetta (Mikkonen ym., 2015; Varsinais-Suomen ELY-keskus, 2020). Viime vuosina kasvukausina on myös koettu kuivia jaksoja, jotka ovat vähentäneet satotasoja ja sitä kautta lisänneet ravinnekuormitusta (Huhta, E. & Melin, M. 2023). **Vedellä on siis keskeinen merkitys myös Suomessa ruoantuotannon ja siten myös huoltovarmuuden kannalta.**

Luontopohjaiset ratkaisut, joilla kyetään viivyttämään ja varastoimaan vettä valuma-alueilla ovat keskeisiä keinoja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja säiden ääri-ilmiöihin varautumisessa. Tällaisia ovat esimerkiksi soiden ennallistaminen sekä kosteikkojen ja tulvatasanteiden rakentaminen. Luontopohjaiset ratkaisut tuottavat monihyötyjä vähentämällä

peltoalueiden tulvimista ja sitä kautta parantamalla viljelyolosuhteita ja satotasoja. Lisäksi luontopohjaiset ratkaisut vähentävät vesistökuormitusta ja lisäävät monimuotoisuutta. Kosteikkoja voidaan oikein suunniteltuna käyttää myös kasteluveden varastointiin. On hyvin tärkeää, että luontopohjaisia ratkaisuiden määrää merkittävästi lisätään. Tilakohtaiset toimenpiteet ovat tärkeitä, mutta toimenpiteitä kohdennettaessa tulee ennen kaikkea huomioida koko valuma-alue, jolloin tulvien ja kuivuuden haittavaikutuksia pystytään parhaiten estämään. Kannassaan Suomi näkee, että sopeutuminen ilmastonmuutokseen ja sen vaikutusten ennakointiin on ratkaisevan tärkeää, mutta samalla korostaa, että jäsenmaiden erilaiset olosuhteet tulisi huomioida vesipolitiikassa ja toteaa, että ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien toimien toteuttaminen on pääsääntöisesti kunkin maan ja toimijan vastuulla. **WWF pitää hyvin tärkeänä, että monihyötyjä tuottavat luontopohjaiset ratkaisut otetaan Suomessa laajasti käyttöön sopeutumiskeinona ilmastonmuutokseen ja että niiden toteuttamiseen ohjataan riittävä rahoitus.** Valuma-alueiden vedenhallintaa täytyy parantaa kaikilla maankäyttösektoreilla ja esimerkiksi metsissä jatkuva kasvatus on tärkeä vedenhallintaa parantava toimenpide. Tiedonannossa todetaan, että maatalousvakuutusten saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta tulisi parantaa. WWF huomauttaa, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää valuma-alueilla tehtäviä vedenhallintaa parantavia toimenpiteitä, ja että vakuutusten näkökulmasta nämä toimenpiteet ovat vastuullisia.

WWF pitää tärkeänä, että visiossa nostetaan esille maaperän hyvän kasvukunnon merkitys ruoantuotannolle ja resilienssille. WWF korostaa, että maaperän hyvä kasvukunto tuottaa myös monihyötyjä parantamalla vesienhallintaa, vähentämällä vesistöihin päätyvää ravinnekuormitusta ja lisäämällä maaperän monimuotoisuutta. WWF pitääkin tärkeänä, että maaperän kasvukuntoa parantavia viljelymenetelmiä ja maanparannusaineita tuetaan riittävästi. WWF pitää kannatettavana ravinteiden kierrätyksen lisäämistä koko EU:n alueella.

Omavaraisemman ja kestävämmän proteiinin tuotannon suunnitelma on kannatettava, mutta mitä sen tulisi sisältää? Eläinperäisten proteiinien omavaraisuutta on hyvä kehittää, mutta valkuaisrehun hinta on vuosikausia ohjannut alaa käyttämään tuontirehua eikä muutosta ole näköpiirissä. Kun katsotaan kestävyyden näkökulmaa, sekä päästöjen että biodiversiteettivaikutusten selkeä vähentäminen on eläintuotannossa haastavaa. Peltohehtaaria kohden, jopa pohjoisessa Suomessa, saadaan esimerkiksi viisinkertainen määrä proteiinia, jos sitä tuotetaan suoraan ihmisravinnoksi verrattuna siihen, että hyödynnetään tuotantoeläimiä. Kasviproteiinit ovat siis sekä omavaraisuuden että kestävyyden näkökulmasta ylivoimaisia. Tuotantoa täytyy ohjata siirtymään kasvipainotteisempaan suuntaan. Suomessa on vahvaa osaamista ja menestystarinoita kasviproteiinituotteista – meidän tulee kärkimaiden joukossa edistää alan vahvistumista. **Omavaraisemman ja kestävämmän proteiinin tuotannon suunnitelman täytyy keskeisesti edistää kasviproteiinien tuotantoa.**

EU:n strategisessa dialogissa todettiin, että EU-komission tulisi kehittää vuoteen 2026 mennessä EU:n kasvipohjaisen ruuan toimintasuunnitelma. **Suomen kantaan täytyy lisätä vaatimus nostaa kasvipohjaisen ruuan visio ja toimintasuunnitelma mukaan kokonaisuuteen.**

Monissa EU-maissa, mukaan lukien Pohjoismaat, on viime vuosina julkaistu uusia vahvaan tiedenäyttöön perustuvia ravitsemussuosituksia, jotka ohjaavat ruuan kulutusta kasvipainotteisempaan suuntaan. Niissä on huomioitu myös ympäristönäkökulmia, mutta yhä vahvempi ohjaus kasvivoittoisuuteen kumpuaa ennen kaikkea ravitsemustieteilijöiden tutkimuksesta ja siten suosituksilla voidaan vaikuttaa kansanterveyteen ja sairaanhoitokuluihin. Esimerkiksi julkisten hankintojen avulla on enemmän kuin perusteltua edistää terveyden ja ympäristökannalta kestävää ruuan kulutusta. Kun ruuan kulutus muuttuu kasvipainotteisemmaksi ja on tärkeää, että myös tuotanto muuttuu – muutenhan omavaraisuus heikkenee.

”Tulevaisuussuuntautunut maatalous- ja ruokasektori, joka on sopusoinnussa luonnon kanssa” on erinomainen tavoite ja osiossa on monia hyviä sisältöjä. Tärkeintä ei ole kuitenkaan mainittu. Ruuantuotanto ei voi olla sopusoinnussa luonnon kanssa, jos se on yhtä suuri tai yhä suurempi maankäyttäjä kuin tällä hetkellä. EU:n ruuantuotanto on vahvasti riippuvainen esimerkiksi tuontirehusta eli aiheuttaa luontokatoa myös rajojensa ulkopuolella. Ainoita realistisia keinoja kohtuullistaa maankäyttöä on muovata ruokajärjestelmää hallitusti ja oikeudenmukaisesti kasvipainotteisempaan suuntaan. Myös esimerkiksi sivuvirtoja hyödyntävä solumaatalous tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia.

Päästöjen vähentämisessä ei pidä katsoa vain maataloutta, vaan myös sitä, miten elintarvikeyritykset voivat vähentää päästöjään. Tärkeintä ei ole päästöt, joita nämä yritykset itse tuottavat, vaan mitä raaka-aineita ne käyttävät. Kasvipohjaiset raaka-aineet ovat päästöjen kannalta lähes poikkeuksetta parempi vaihtoehto kuin eläintuotteet. Jos maatalousalan kehittämisessä ei kiinnitetä huomiota monipuolisemman kasvituotannon mahdollistamiseen, viedään mahdollisuuksia myös elintarvikealalta.

Komission ehdotus on täynnä tuttua kielenkäyttöä taloudellisten ja ympäristötavoitteiden "tasapainottamisesta", mutta siitä puuttuu selkeä poliittinen tiekartta, joka ohjaa alaa päättäväisesti kohti kestävyyttä.

Kilpailukyvyn kannalta olennaista on se, että ruoka-alan kasvun mahdollisuuksiin tartutaan. Suomessa kotieläintuotteiden markkinoilla ei ole merkittäviä kasvumahdollisuuksia vaan suurin osa ruoka-alan kasvupotentiaalista on solumaataloudessa, kasviproteiineissa ja kasvimeijerituotteissa (Luke 2024). **Olennaista on edistää kasvipohjaisen ruuan alan investointeja, joissa myös merkittävin kasvupotentiaali on.**

Päiväys 1.4.2025

Kunnioittavasti

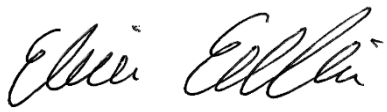

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Jenny Jyrkänkallio-Mikkola
Sisävesivastaava

Jansik, C., Kaukovirta, A., Knuuttila, M., Kohl, J., Koivisto, A., Lehtonen, H., Niemi, J., Pesonen, L. Rikkonen, P., Saarni, K., Setälä, J & Wejberg, H. Ruoka-ala kasvuun viennin ja ruokainnovaatioiden vetämänä: Keskustelunavaus ruokasektorin arvonlisän kasvattamiseen. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 7/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 83 s. Csaba Jansik ORCID ID, https://orcid.org/0000-0002-1244-9230

Varsinais-Suomen ELY-keskus tiedote, 22.4.2020

Huhta, E. & Melin, M. (toim.) 2023. Ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden vaikutukset luontoon ja luonnonvaratalouteen: Synteesiraportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 118/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 62 s.

Mikkonen, S., Laine, M., Mäkelä, H. M., Gregow, H., Tuomenvirta, H., Lahtinen, M. & Laaksonen, A. 2015. Trends in the average temperature in Finland, 1847–2013. Stochastic Environmental Research and Risk Assessment. http://dx.doi.org/10.1007/s00477-014-0992-2